

Nr 46.

Av herr **Hæggbloom m. fl.**, *angående viss ändring i villkoren för producentbidrag å mjölk.*

När 1947 års riksdag behandlade propositionen om riktlinjer för den framtida jordbrukspolitiken, anfördes i högerns partimotion (tryckt som nr 257 i I kammaren) i fråga om det föreslagna producentbidraget å mjölk till stöd för det mindre jordbruket bl. a. följande: »Att utforma ett system för sådana bidrag, som under alla förhållanden är lämpligt och rättvist, torde vara omöjligt. — — — Även om ett system med producentbidrag för mjölk synes vara den enda nu framkomliga vägen, är det dock inte invändningsfritt, utan kommer sannolikt att vid sin tillämpning ge upphov till uppenbara orimligheter. Det bör därför kunna bli föremål för ändamålsenliga justeringar i enlighet med erfarenhet, som vinnes rörande dess tillämpning.»

Även särskilda utskottet, som i vissa punkter ändrade propositionens förslag, uttalade sina betänkligheter inför de ovissa verkningarna, men ansåg dock de av utskottet utformade bestämmelserna vara de bästa möjliga.

Av allt att döma fanns det goda skäl för här nämnda betänkligheter. Jordbrukarnas stora massa har ej kommit i kontakt med producentbidraget förrän i samband med den upplysningsverksamhet, som bedrivits, när jordbrukarna i slutet av förra året uppmanades att inlämna sina ansökningar om bidrag till lantbruksnämnderna. Härvid ha villkoren för erhållande av producentbidrag blivit kända, och de ha otvivelaktigt framkallat en betydande irritation och reaktion bland jordbrukarna.

Att irritationen just nu blivit så stark, torde till en del bero på det allmänna missnöje, som inom jordbrukarkretsar råder över mjölkpriset. Den väsentliga förbättring av mjölkpriset, som genom producentbidraget kommit en del mjölkproducenter till del, har väckt betänkligheter. Man har därvid i regel nog inte hållit isär kravet på ett skäligt mjölkpris åt alla och förståelse för att producentbidraget avser att vara en social hjälp, som lämnas innehavarna av mindre brukningsdelar. Men även de, som haft detta klart för sig, torde ha anledning hysa farhågor för att producentbidragen, såsom de utformats, inte komma att utfalla i överensstämmelse med den ursprungliga avsikten.

Särskilda utskottet anger avsikten med producentbidragen på följande sätt: »Utskottet finner det ofrånkomligt, att statsmakterna under den tid, som (i enlighet med det anförda) måste beräknas åtgå till dess rationalisering kan genomföras, vid sidan av det allmänna prisstödet åt jordbruket

skola lämna innehavarna av sådana brukningsdelar, som nyss nämnts, ett särskilt stöd i den mån behov därav kan anses föreligga.»

Vad som i producentbidragens nuvarande utformning speciellt inte stämmer med det citerade utskottsuttalandet är, att producentbidrag tycks komma många till del, för vilka jordbruket inte är huvudsakliga yrket och för vilka understödsbehov inte föreligger. Det förekommer mer eller mindre talrikt här och där i landet att utanför tätorter boende industriarbetare, byggnadsarbetare, småföretagare m. fl., som ha fastigheter med någon liten jordareal, hålla en eller två kor främst för att ha egen tillgång på mjölk, men som även lämna en del mjölk till avsalu. Dessa personer ha ofta timlöner och inkomster, som betydligt överstiga närboende jordbrukares arbetsförtjänster, och det väcker då en betydande irritation, att dessa skola kunna komma i åtnjutande av ett upp till 12 öre högre mjölkpris för den mjölk de sälja än det som kommer de egentliga mjölkproducenterna till del. Att staten ger understöd utan att något egentligt behov föreligger, är naturligtvis inte riktigt, och då det sker på ett så uppenbart sätt som genom mjölkproducentbidrag, kan vetenskapen härom befaras verka demoraliserande. Allmänt göres nog också den reflexionen, att om producentbidraget inte gäves till dem, som inte äro egentliga jordbrukare, skulle de verkligen behövande jordbrukarna kunna få ett bättre mjölkpris. Allmänt framhålles också, vilka möjligheter som föreligga för manipulationer för att få ut högsta möjliga bidrag per kg mjölk. Det är inte heller svårt att konstruera dylika tillvägagångssätt, men de bli kanske dess bättre inte lika lätta att med fördel utföra i praktiken. Sker detta är det givetvis av vikt, att sådana försök beivras.

Vilka behov, som därvid komma att föreligga, får framtiden utvisa. Redan nu måste dock snarast möjligt åtgärder vidtagas för att bota den brist som ligger däri, att producentbidrag utgår till sådana, vilka ej äro att räkna som jordbrukare, därför att de ha annan huvudsaklig sysselsättning utanför jordbruket, och för vilka bidragsbehov ej kan anses föreligga.

Vi hemställa därför,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t ville begära omprövning av villkoren för producentbidragens utdelning till sådana mjölkproducenter, som inte ha jordbruk som huvudsakligt yrke.

Stockholm den 19 januari 1949.

Einar Hægglom.

Jöns Nilsson

Carl Östlund.

i Bästekille.